

Miljödepartementet

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Uppdrag att utveckla förslag om hantering av textilier

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att utveckla förslag om hantering av textilier. Förslag från Naturvårdsverket ska styra mot att nå högre upp i avfallshierarkin genom såväl avfallsförebyggande åtgärder som ökad återanvändning och materialåtervinning av textilier, samt mot giftfria kretslopp. Utgångspunkten för förslagen ska vara principen om att det är förorenaren som betalar.

I uppdraget ingår att:

- utveckla förslag om förbättrade insamlingssystem, inklusive att vidareutveckla Naturvårdsverkets förslag om producentansvar för textilier, och bedöma konsekvenser och förutsättningar för sådana system, i syfte att främja giftfria och resurseffektiva kretslopp,
- föreslå krav som kan ställas på kommunerna och/eller producenterna för att förbättra insamlingen av textilier i syfte att öka återanvändning och återvinning av textilier,
- närmare belysa och utforma hur krav och incitament kan och bör utformas för att öka andelen insamlad textil till lämpliga insamlingsplatser,
- tydligt utforma och beskriva förslag avseende ansvarsfördelningen mellan kommuner och producenter och andra aktörer avseende hanteringen av textilier,
- utreda möjliga åtgärder som rör både hushållsavfall och verksamhetsavfall,
- föreslå vem som ska ansvara för information om insamlings-systemet och eventuella övriga informationsinsatser och hur informationen ska finansieras,

- förslaget ska inkludera second-hand aktörernas roll i arbetet med att minska textilavfallet för att i möjligaste mån säkerställa att dessa verksamheter inte påverkas negativt,
- föreslå hur insamlingssystem och ansvarsfördelning kan utformas så att incitament ges för att producenterna i designfasen ska utveckla hållbara produkter som håller länge och går att återvinna samt verka för att farliga ämnen och i synnerhet särskilt farliga ämnen inte recirkuleras i kretsloppen, samt
- vid behov utveckla förslag om andra styrmedel som kan bidra till en mer hållbar konsumtion och produktion av textilier.

Naturvårdsverket ska vidare i utformningen av förslag beakta hur system kan utvecklas som ytterligare underlättar för konsumenter att göra hållbara och medvetna val i samband med konsumtion av textilier.

För det fall Naturvårdsverket föreslår ett producentansvar för textilier som inbegriper ett insamlingsansvar ska Naturvårdsverket även utveckla förslag om ett tillståndspliktigt system som kan underlätta tillsyn.

Naturvårdsverket ska föreslå nödvändiga författningsändringar. Förslag till författningsändringar ska ske i form av författningsförslag och åtföljas av en konsekvensutredning i enlighet med förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Om förslagen påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag, organisationer eller enskilda, ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, ska dessa redovisas. När det gäller kostnadsökningar och intäktsminskningar för staten, kommuner eller landsting, ska Naturvårdsverket föreslå en finansiering.

En EU-rättslig analys ska göras inkluderande fri rörlighetsaspekter på varu- och tjänsteområdet. En analys ska även göras av behovet av anmälan enligt direktiv 98/34/EG och direktiv 2006/123/EG (tjänstedirektivet).

Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 1 december 2015. Uppdraget ska genomföras i samråd med berörda myndigheter, kommuner och aktörer. Naturvårdsverket ska även ha regelbundna avstämningar med Miljödepartementet.

Bakgrund och inriktning

Naturvårdsverket redovisade den 18 december 2013 ett regeringsuppdrag om etappmål för textil- och textilavfall (Regeringskansliets dnr M2013/3232/Ke). För att uppnå målet föreslår Naturvårdsverket att ett producentansvar införs som styrmedel. Naturvårdsverket har inte redovisat hur producentansvaret bör utformas varför kostnader och andra conse-

kvenser för olika aktörer liksom ansvarsfördelningen mellan kommuner och producenter inte specificerats. För att säkerställa möjliga miljö- och hälsovinster för samhället i stort på ett så resurseffektivt sätt som möjligt behöver förslaget om producentansvar utvecklas.

I genomsnitt köpte varje svensk ca 12,5 kilo nya textilier under 2013. Av textilierna som samlades in i Sverige samma år återanvändes sammanlagt motsvarande 2,4 kilo per person, varav 0,9 kilo i Sverige. Den största andelen av textilierna som inte återanvänds går till förbränning. En mindre andel går även till materialåtervinning.

Enligt Naturvårdsverket kommer de största mängderna textilavfall i Sverige från hushållen. Samtidigt är det i dag få kommuner som samlar in textilavfall för materialåtervinning, vilket innebär att textilavfall från hushåll oftast går direkt till förbränning. Det finns därför ett behov av att nå högre upp i avfallshierarkin genom ökad återanvändning och materialåtervinning.

Textilavfall från hushåll klassas som hushållsavfall. Det innebär att kommunerna har ansvar för och ensamrätt till hanteringen. I flera kommuner pågår försök med utökad insamling av kläder, ofta i samarbete med ideella organisationer. I december 2013 fastställde Naturvårdsverket det svenska avfallsförebyggande programmet i vilket kommunerna uppmanas att inrätta lättillgängliga insamlingssystem för textilier, informera hushållen om vad de ska göra med sitt textilavfall och att ta fram mål och åtgärder i den kommunala avfallsplanen för att öka återanvändning och materialåtervinning av textilier. Programmet gäller fram till 2017. Mot bakgrund av detta kan flera kommuner vara på väg att utveckla nuvarande system. I uppdraget ingår att Naturvårdsverket ska beskriva läget i kommunerna och i vilken utsträckning kommunerna redan påbörjat eller har framskridna planer om att utveckla systemen, gärna med exempel på enskilda kommuner.

Naturvårdsverket anger i sitt förslag till etappmål för textil och textilavfall att ett framtida lättillgängligt insamlingssystem bör bestå av en kombination av insamling i butiker, återvinningsstationer (ÅVS), fastighetsnära insamling (FNI) samt befintliga återvinningscentraler (ÅVC). Naturvårdsverket ska närmare belysa och utforma hur krav och incitament kan och bör utformas för att öka andelen insamlad textil till lämpliga insamlingsplatser samt om det är kommuner eller producenter som ansvarar för insamlingen. Naturvårdsverket ska vidare bedöma vilken typ av materialåtervinning av textilier som kan komma till stånd på kort- och lång sikt och hur det bör påverka utformningen av insamlingssystemet.

Stora mängder kemikalier används i dag i alla steg av textilproduktion från råvara till färdig textilprodukt. En viktig förutsättning för ökad återanvändning och materialåtervinning är att säkerställa att farliga ämnen och i synnerhet särskilt farliga ämnen inte recirkuleras i krets-

loppet. Detta bör beaktas i utformningen av ett producentansvar. Genom minskad användning av farliga, t.ex. allergiframkallande, ämnen i textilier och framför allt i kläder som ska bäras nära huden kommer riskerna att minska vid direkt användning men också vid tillverkning och hantering i butik.

Det finns i dag en betydande second-handmarknad för framförallt kläder, ofta med kopplingar till ideella organisationer. Förslagen om producentansvar och förbättrade insamlingssystem ska inkludera second-hand aktörernas roll i arbetet för att minska textilavfallet, och utformas för att i möjligaste mån säkerställa att dessa verksamheter inte påverkas negativt. De ideella second-hand aktörernas verksamheter ger, utöver miljövinster, även sociala vinster till samhället bl.a. genom att tjänsten från butikerna går till sociala ändamål i Sverige och utomlands.

Tre nordiska textilprojekt pågår inom ramen för Nordiska ministerrådets arbete med grön tillväxt som ska slutredovisas i december 2014. De tre textilprojekten syftar till att öka materialåtervinningen och återanvändningen av textilier i de nordiska länderna. Det kan finnas samordningsvinster av att beakta Nordiska ministerrådets arbete. Naturvårdsverket ska vidare beakta remissvaren som inkommit avseende förslaget om etappmål för textil och textilavfall.

På regeringens vägnar

Lena Ek

Sofia Tapper